

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Erdeií Élet

Arad, 1933. X. 1.

XII. évf. 28. sz. — 20 lei

TARTALOM:

Diktaturák nem szolgálhatják a népek javát. — Vörös loltok Barnaországban. — Utolsó ítélet. A vén gazember meghal, de meg nem tagadja magát. — Csendélet a bridge-klubokban. A mankós kereszt ünnepele egy Rotschild bárót. Bombavetők Prága felett. — Körlevél a kölcsönkönyveken élösködő irodalombarátokhoz. — Arisztokrata az anyakönyvvezető előtt. — Röviden, de velösen a biztosító intézetek hamis tanuiról, — egy önmagába lulladt aradi pletykáról, — Szendrey színházáról és a Goldschmidt-bank reklámverseiről.

L. Schutz

posztóárunagy-

kereske-

dés.

A R A D,

Bul. Regina Maria

Őszi ruhákat, kabátokat legszebben fest, tisztít,
valamint gallérokat legolcsóbban fényez

KNAPP

v. Weitzer-u. 11 modernül berendezett vállata v. Magyar-u. 10

**Női kabátok, kosztümök, estélyi-
és alkalmi ruhák**

N a g y I m r e
női divatszalonjában

legújabb divatlapok szerint izlésesen, a mai viszonyoknak megfelelő árakban készülnek. Arad, Strada Eminescu (Deák F.-ucca) 2.

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Őszi öltönyök és kabátok. Trench-coat.** Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény. Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel, Merkur bevás.-könyvre 6 havi hitel.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fillér
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetem.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség: v. Szent László-ucca 2. — Telefon 520.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig. ARAD.

Kiadóhiv. és nyomda: v. József-íthg-u. Csanádi-pal.

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatallal megbizottak: București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

Diktaturák

**nem szolgálhatják a népek
javát**

(Arad.) Egyre gyakrabban hangzik föl a halotti beszéd: a demokráciát temetik. Akik temetik, úgy beszélnek róla, mint valami idejétmúlt életformáról, amely elavult, nem képes boldogítani népeket és nemzeteket, el kell tehát földelni, hogy nyoma se maradjon.

A halotti beszéd után nyomban föizeng a *győzelmi* ének: a jövő életformája a diktatura, az erőszak, a fasizmus. Csak a diktatura alkalmas a népek boldogítására, csak az erőszak alkalmas az állami te-

kintély megóvására, csak a fasizmus eszközeivel lehet rendet, munkát és boldogságot teremteni a földre.

Igaz-e, amit a halotti beszédekben mondanak, igaz-e, amit a győzelmi énekek hirdetnek.

Nem, nincs igazság sem az egyikben, sem a másikban. A demokrácia nem a *multé* és a diktatura nem a *jövő* állam- vagy kormányformája,

A demokrácia még igen nagy területeket mondhat magáénak. Ahol a demokrácia uralkodik, emberebb az ember, szilárdabb a rend, nyugalmasabb a fejlődés és civilizáltabb formában folynak le az elkerülhetetlen osztályharcok.

Ahol a diktatura uralkodik, ott félelem és rettegés az ember sorsa, a demokratikus rend helyében a mezitelen erőszak uralkodik és *nem fejlődésre*, hanem *forradalomra* érnek a dolgok.

Értelmes ember mégcsak nem is tétovázhatik annak a megítélésében, hogy hol jobb élni, ott-e, ahol demokrácia van, vagy ott ahol a diktatura erőszaka uralkodik.

Amíg a földön népek élnek, nem fog kihalni belőlük a törekvés, hogy életüket úgy rendezzék be, hogy a zsarnoki erőszak ne tiporhassa őket. Hogy a diktatura volna a jövő kormányformája? Ezt csak tébolyult agyak kihirdetik, amelyek megfertőzött a brutalitás szelleme. Aki a harmadik birodalomra tekint, az nem hiheti józan ésszel, hogy a fasiszmusé a jövő, aki Ausztriát veszi szemügyre, nem hiheti, hogy a világ visszasüllyedhet a középkorba, aki csak a fasiszta Olaszország felé néz, nem kívánhatja sem a másnak, sem a holnapnak a fasiszmust, amely különben is csak ott ütheti föl a fejét és csak ott kerülhet hatalomra, ahol a polgárság nem volt elég erős arra, hogy elpusztítsa a feudális maradványokat és középkori hagyományokat, ahol a polgárságnak nem volt ideje, vagy nem volt módja arra, hogy kiépítse uralmi rendszerét, ahol elmaradtak vagy elvetődtek a polgári forradalmak. De ott, ahol a harmadik rend, a polgárság győzelemre vitte a maga forradalmát és instúciókba öntötte a polgári világrend eszményeit, ott a fasiszmus szóhoz sem juthat. Ezekben az országokban természetesen egészen más lesz a fejlődés vonala, mint azokban az országokban, ahol a fasiszmus hatalomra tudott jutni. Ezekben az országokban természetesen egészen más lesz a fejlődés vonala, mint azokban az országokban, ahol a fasiszmus hatalomra tudott jutni. Ezekben az országokban másképpen alakulnak az osztályharcok is mint ott, ahol a diktatura eltorlaszolja a békés fejlődés útjait.

A fasiszmus tehát csak történelmi elkanyarodás, de nem a jövő, mert *jövő a demokrácia*, amely egyedül alkalmas az emberi együttélés békés formáinak kialakítására és egyedül alkalmas arra, hogy megmentse az emberi társadalmat az elpusztulástól, az embert az elállatiasodástól.

Persze, a fasiszmussal, mint ténnyel számolni kell. Itt van és barbársága elviselhetetlen teherként fekszik az emberiségre. Számolni kell azzal is, hogy a fasiszta diktatúrából való kibontakozás nem lesz lakodalmi menet.

Azokban az országokban, ahol a diktatura erőszaka maga alá tiporta a népmilliókat, egyszersmind elzárta az útját minden békés kibontakozásnak. A diktatúrára előreláthatóan diktatura lesz a felelet, a politikai küzdelem polgárháborúvá szélesül, de abban a pillanatban, amikor a polgárháboru fegyverzöreje elhallgat, újra eljön a demokratikus szabadság korszaka. Ez az új demokrácia pedig tartósabb lesz, mint a régi, mert az *igazi szociális de-*

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében, — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottaink vannak feljogosítva.

mokráciának nemcsak politikai, hanem mindenekfölött gazdasági előfeltételeit teremti meg.

A polgári demokrácia gyengésege és ellentmondása éppen abban rejlik, hogy át és át volt szöve a feudális világ maradványaival és a szabadságot, meg az egyenlőséget, amelyet alapelvének hirdet, a gazdasági élet területein megvalósulatlanul hagyja. Még csak nem is közeledik feléje. Ez a mulasztás lett az átka és lesz az átka mindenütt, ahol elmulaszthatja megoldani a nép szociális és gazdasági napi problémáinak megoldását.

Ez különben a kérdés lényege.

Az olyan demokrácia, amely nem tud eljutni a kiegyenlítődesnek legalább ama minimális mértékéig, hogy biztossítsa a munkásság, a parasztság és az értelmiségi rétegek létfeltételeit, természetszerűen önmagában omlik össze. De nem azért, mert *nem tudott azzá lenni*. A gyenge demokráciáknak, a látszatedemokráciáknak és a diktaturáknak teljesen azonos a sorsuk. Elpusztulnak.

Az a polgári feudális diktatura, amely Németországban hatalomra kerül és Ausztriában most bontogatja szárnyait, hogyan is maradhatna meg? Ki tudja tépni az osztályharcok gyökerét? Képes arra, hogy megoldja a gazdasági váltságot, a munkanélküliséget, képes arra, hogy visszafejlessze a monopolkapitalizmust, a kartell- és trösztkapitalizmust, a versenykapitalizmust? Akarja és tudja hozni a vagyon- és jövedelemelosztásának új rendjét? Ki tudja tépni az emberek millióiból a kenyér- és a szabadságéhséget, bele tudja törni az egész népet egy militarista rend rettenetes és elviselhetetlen kaszárnyaszellemébe?

A polgár mindenbe belenyugszik addig, amik *polgárnak* érezheti magát, amig gazdaságilag önálló és független maradhat. A munkás sohasem fog belenyugodni abba, hogy jogtalan pária és éhező rabszolga legyen és a paraszt is csak addig, amig nem fut ki talpa alól az utolsó hold föld is.

De a polgár is lezuhan régi életszintjéről, lezuhan arról a társadalmi grádusról, amelyen valaha állt, gazdaságilag egyre inkább talajtalanná válik, a polgárság, mint a társadalmi létforma, ahogyan azt a nagy francia forradalom ki-formálta, eltűnik. belevész a most már egyre szélesebb hőmpölygésű proletáriátusba és ahogyan homályosul benne a remény arra, hogy régi gazdasági önállóságát és függetlenségét visszaszerezheti, ahogyan tűnik belőle a polgári tradíció, azonképpen bontakozik ki az elproletárizálódott, a proletáriátusba lehullott polgárságban is a kérdés:

miért türjem magamon a nevemben gyakorolt diktaturát, miért türjem pretoriánusok, feudálisok és állami bürokraták uralmát magamon, amikor létemnek ez a diktatura nem biztosítéka, hanem akadály.

A polgárság, amelynek gyávasága és értelmetlensége segitte uralomra a diktaturát, forradalmi elemmé változik és

benn a proletáriátus hadsoraiban veszi föl a küzdelmet ellene.

Ez a történelmi szükségszerűség útja.

A diktatura elpusztulhatna azért is, mert szemben áll az igazságosság tiszta fogalmával, az emberi természettel és jogérzettel, de valójában mégis azért pusztul el, mert történelmileg fölöslegessé válik, gazdaságilag pedig anakronizmus. Egyetlen alapja a mezitelen erőszak.

A diktátorok és a diktaturák valóban nem támaszkodhatnak egyébre, mint az erőszak fegyvereire. Hatalmuk forrása is egyedül csak az erőszak. A diktátor azt mondja: a nép javát akarom. De nem kérdezi meg a népet, nem kérdez meg senkit, akarják-e, hogy ő diktáljon és hogyan akarnak-e egyáltalán boldogulni. Ő diktálja a törvényeket, amelyeket mindenki köteles követni és betartani. Ő jelenti ki, hogy a többség én vagyok, de a világért sem számlálatná meg a népet, hogy kiderüljön, csakugyan követi-e a nép többsége. Akinek más a véleménye, arra könyörtelenül lecsap. Nem lehet más vélemény, csak az övé. Nem beszélhet senki másként, csak úgy, ahogy ő parancsolja. Nem gondolkodhatik senki másképpen, csak úgy, ahogy ő. Erkölcsöt, művészetet, kormányformát, gazdasági létet ő diktál és ami ezzel szemben áll, az illegalistás. Akinek más a vélménye, az kommunista.

Hihető-e, hogy akár kicsiny, akár nagy népekből annyira kiveszne a szabadság után való vágy, a jogérzet, az az emberi öntudat, hogy tartósan alávetnék magukat egy ilyen kormányzati formának. Nem, ez lehetetlen! A történelem a példa rá, hogy a zsarnoki erőszak mindig kihívta maga ellen a népek lázadását.

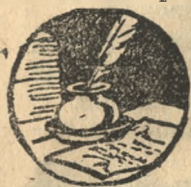
Nincs olyan ellenforradalmi diktatura, amely a nép javát szolgálná. Nincs olyan erőszakuralom, amely céljául a széles néptömegek boldogítását akarná.

A diktatura nem egyéb, mint a fölülről vezetett osztályharcnak egy különösen brutális formája. A népek csakhamar fölismerik ezt és ha igaz az, hogy a népek olvasókönyvét vérrel írják, hogyan rázzák le magukról a zsarnoki diktaturákat, a zsarnoki diktátorokat és hogyan harcolják ki azt a szabadságot, amely nélkül az élet nem élet. Ha valamire jók a diktaturák, akkor csak arra jók, hogy kiskorú népeket öntudatra ébresszék, olyan néppé, amely helyrehozza a mulasztásokat és utat tör az igazi, szociális szabad demokrácia felé.

SELEGIAN TANÁR román és német nyelvi tanfolyamait megnyitotta a Fiu Felső Kereske, delmi Iskola (földszint balra) III. B. osztály helyiségében este negyed 8 órakor úgy kezdők mint haladók részére. Tandij: havi 100.— lej. Bővebbet lakásán, str. Episcop Radu (volt Magyar-ucca) 6 sz. alatt, vagy este a tanfolyam helyiségében.

Vörös foltok Barnaországban

Németországból — kerülő
uton — írják nekünk:

... Apró képeket adok, tele keserőséggel, kétségbeesett lázadással, de árad belőlük hit, árad valami végtelen optimizmus, mit azokból, akiknek életét kiméretlenül fölturta a hitleri Németország. A német proletárság pillanatnyilag talán elvesztette a csatát, de a háborút megnyeri, meg kell nyernie! Pár vörös foltot adok abból a Barnaországból, ahol bilincsbe vert kézzel és szóval harcolja harcát a szocialista munkásság...

Éjszakai kiáltás

Akik a berlini charlottenburgi pályaudvar közelében laktak, május majdnem minden éjszakáján valami szörnyű kiáltásra ébredtek. Valami ütemes, harci kiáltás szállt az élnémított éjszakába és ezt, aki hallotta, sohasem tudja elfelejteni. Minden éjszaka $\frac{1}{2}$ 11 órakor egy vonat száguidott keresztül a pályaudvaron és a vonat utasai, dübörgő, harcos ritmusban kiáltották:

— Frei-heit! Frei-heit!

Szabad-ság! Es ez így történt minden éjszaka.

A vonat az internálótábor felé haladt. Utasai szocialisták. Freiheit! — harsogott az éjszaka és akik kiáltották, tudták, hogy ezért a szörnyű, megdöbbentő tüntetésért, kegyetlen lesz a megtorlás. De mégis. Azértis. Es akik ezt a kiáltást hallották, megtudták, hogy lehet itt barna hadsereg, tulzsufolt a börtön, szöges korbács az internálók kezében, mégis van, ami ezt tuléli, amit nem lehet barna uniformisba bujtatni, nem lehet rácsok mögé zárni és minél jobban verik rajta a szöges korbácsot, annál inkább harsogja bele a sötét éjszakába: Freiheit! Freiheit!

Kivégzés az iskola falánál

A hőse ennek a történetnek egy kisleány. Egy kisleány, aki nyolcesztendő, második elemista és (amint a mesékben van) szöke, kékszemű és Käthenek hívják. weddingi kerületben laknak, oda jár a kisleány iskolába. Édesapja vasmunkás és ebben a kerületben mindenki tudja róla, hogy harcos szocialista. És a kisleányka elment az iskolába szépet tanulni. Egyik nap azt kérdi tőle a tanítója:

— Mondd, a te apád még mindig szociáldemokrata?

Käthe illedelmes kislány, sosem hazudott és most is illendően válaszolt:

— Igenis, kérem. Az apukám szociáldemokrata.

Käthenek ez volt a bűne és ezért a bűnért hitleri Németországban mindenkinek bűnhődnie kell.

— Most lemégy az udvarra, odaállsz a falhoz. Nem háttal; szembe és vársz addig, amig lejövünk.

Käthe engedelmes kisleány. Lement az udvarra, odaállt az iskola szürke falához, mint ahogy kivégzéseknél szokás, nem háttal, hanem szembe, de Käthenek még a szemét sem kötötték be.

És ekkor a tanító ur levezényelte az egész osztályt az udvarra, fölállította őket Käthevel szembe és erkölcsi prédikációt tartott.

— Nézzétek meg ezt az elvetemedett gyermeket. Ennek az apja még mindig szociáldemokrata. Most pedig vegye el méltó büntetést. Vonuljatok el előtte és köpjétek szembe.

Igy történt az Ur 1933 esztendejében Berlinben, a horogkeresztes kultúra nagyobb dicsőségére.

A kislánnyal beszéltem ez után az eset után. Sirt, könynei végigégették arcát. Kis teste rángatózott, amikor elmesélte a „büntetést“. Aztán egy pillanatra fölragyogott a szeme, mosolygott és kezembe tette kis kezét.

— Bácsi kérem, én most már azért is szocialista leszek.

Käthe még nem tudja, mi a szocializmus, de annyit már megtudott róla, hogy ezért sokat kell kinlódni, azért sokat kell harcolni, a győzelmet nem adják ingyen, sokszor a szürke fal mellé kell állni, de azért mégis:

— Bácsi kérem, én azért is szocialista leszek...

Könyvégetés

BCU Ghisla Cantu University Library Ghisla

Ezen a napon ülte a hitleri kultúra világraszóló orgiáját. Az Opera-téren máglyára vetettek minden könyvet, ami emberi, ami igaz, ami szocialista. A könyvek elégték a máglyán. de amikor a tűz már csak parázslott, az égbolt még megszire vöröslött. Barnainges legények csákllyával bontották a máglyát. Az egyik alak lázas tempóban vágta a hamu közé szerszámját. Körülnéz egy pillanatra, hirtelen lehajol és valamit a zubbonya alá rejt. Megvártam, amig fölhang a munkával és utáuamentem. Fölszáll a villamosja és behuzódik egy sarokba. Leülök vele szembe és mereven ránézek. Barna inge mellénél előre puposodik. Hirtelen megszóllitom.

— Mit visz az inge alatt?

Elvörösödik és dadogni kezd:

Semmit, kérem, igazán semmit...

Ránézek, a mélyen ülő szemekben rengeteg szomorúság. Megfogom a kezét és ettől a testvéri kézszorítástól megoldódik. Óvatosan kihuz bluza alól egy könyvet. Szélei megpörkölödtek de a láng nem fogott rajta.

A könyv címlapján: Karl Marx: „Kapital“.

Remeg a keze, amikor visszarejti.

Azután kérdőn nézek a barna ingre.

— Nem tehetek róla. Kellott. Három gyerekem van, a munkáért. De nem ez a fontos. Nem a barna ing, hanem ami alatta van. Sokan vagyunk így és az adott pillanatban mindnyájan ott leszünk.

Most közelebb hajol hozzám és egészen a fülembé suttog:

— Ezek nem tudják, hogy ezt a könyvet nem lehet el-
égetni? Ezek nem tudják, hogy ha a vasat a tűzben izzítják,
akkor acél lesz belőle?

A villamos nyikorog és megáll. Kemény, edzett lépé-
sekkel száll ki. Inge alatt a „Kapital“. Tűzbe izzították és
acél lesz belőle?

...Egynéhány vörös folt Barnaországból.

Ökölbesorított kezek, amik már döngetik a kapukat.

Éjszakai kiáltás, szembeköpött proletár kisleány, barna
ing alatt rejtőzködő „Kapital“! — kemény léptek dübörögtek
a német éjszakában...

(e. e.)

Utolsó ítélet.

A vén gazember meghal, de meg nem tagadja magát

(Bukarest) Nem néz ki szélhámosnak. Ugy néz ki,
mint valami tisztességben megöregedett kereskedő, akit a mai
zimankos idők egyik közgazdasági vihara sodort ide, a tör-
vényszék Condescu-tanácsa elé. Pedig nem az,
hanem egy tisztességtelenségben megőszült,
szabályszerű szélhámos ez az Erdélyből ide
sodródott B. Vilmos, az ő 65 esztendejével.
Pedig milyen szelid a galambfehér hajával, a
börtöncella ellenére is eléggé gondozott kül-
sővel és mégis a 65 esztendejéből nem cse-
kély 16 esztendőt töltött különböző fegyházakban.

— Maga, ugylátszik, az egész világot csak pénzszerzési
szakmányterületnek nézi, — jegyzi meg az elnök.

Bizony nagy skálája volt az öregnek, ugylátszik, nagyon
szeretett utazni, mert Európa minden valamire való nagy-
városának börtöneit megtisztelte látogatásával, sőt ezek a
látogatások meglehetősen hosszúra nyultak. Így például Pá-
rizsban ült 1½ évet, Brüsszelben 1½ évet, Hamburgban 2½
évet, de műsorából nem felejtette el Budapestet, Bécsset és
Prágát sem. Aztán jöttek a kisvárosok és legutoljára már-
csak Constancában lépett fel, hasonlóan ama kiöregedett
primadonnához, akik fiatalokkorukban a világvárosok deszkáin
tündököltek, hogy azután öregén és fakult hanggal valamelyik
vándor truppnál ragyogtassák tehetségük utolsó romjait. Mi-
csoda mult lehet a még roskatagságában is daliás öreg mö-
gött, akinek Páristól Hamburgig ivelt merész pályája mennyi
élmény, mennyi kaland és mennyi elbukás. De a kezdet is
érdekes lehet, érettségije van, tehát mint tanult ember indult
neki a pályának, hogy azután, amint gyakran szokott történni
ilyen emberekkel — egy hamis és rossz gikszerrel fejezze
be pályafutását.

Ugy beszél románul, mintha annak született volna. Con-

stancában azt mondta: „A Banca Nationala kiküldöttje vagyok, a bankok fuzionálását intézem“ és kicsalt valakitől *hatszáz leit*. Egy másiknak azt mondta: „pardon, otthonfelejtettem a pénztárcámat“ és kicsalt *háromszáz leit*. Bukarestben azt mondta egy táncosnőnek — akit felkeresett a lakásán — „Coca, nem ismer, én vagyok Popescu procuror“ — és a nőtől ellopott hat darab zálogcédulát. Egyebe nem volt a táncosnőnek.

— Kérem, én már visszavonultam egyszer, tessék csak megnézni, 1901-től 1920-ig nem voltam büntetve, volt szép vagyonom, csöndben éltem, de a háboruban tönkrementem és *megint kellett valamit csinálni* — mondja.

A sértettek közül csak Coca, a táncosnő van itt, azt mondja:

— Aztmondotta, hogy procuror és földbirtokos és hogy sokat mulatott velem az Alcazarban. Én ugyan nem emlékeztem rá, de gondoltam, hogy lehet és beengedtem. Aztán elpanaszoltam neki, hogy rosszul állok, nincsen szerződés, mindenem a zálogházban van és azt mondta erre, nem baj, ő kivált mindent és elvisz Sinaiába. Aztán megkért, hogy hozzak egy pohár vizet, ereszem jól ki a csapot, hogy legyen hideg és amíg kint voltam, azalatt kivette retikülömből a kulcsot, kinyitotta a szekrényt és ellopta a zálogcéduláimat, mind a hatot. Persze, hogy ő volt, csak akkor jobban nézett ki, mert *be volt festve a haja* és csuda elegáns volt és elhittem neki mindent. Csak másnap vettem észre, hogy meglopott

— Igaz, elloptam a zálogcéduláit és elzálogosítottam 1200 leiért, — mondja a vádlott.

Az öreg azelőtt egy hónappal jött ki a fegyházból, ahol négy esztendőt töltött.

Amikéért most itt áll, keresett rajtuk összesen 1200 leit. Ezzel az aktussal fejezte be a ragyostilű, de kiöregedett szel-hámos a karrierjét, sőt az életét is. Mert a törvényszék visszaküldi előreláthatólag újra hosszabb időre a börtönbe. Ilyen esetben más nem tehet a törvényszék a fennálló törvények szerint.

Az öreg ránéz a szép, fiatal, elegáns táncosnőre, a teremben levő szabad emberekre és látszik a szemében, hogy most bucsuzik az élettől. Aztán lehajtott fejjel, roskadtan megy a 65 esztendejével, a fehér hajával a fogházor előtt vissza a cellába.

...Onnan már bizonytal nem kerül ki többé.

— Minden cikkért írója felel. — Az „Erdélyi Élet“ hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

Csendélet

a bridge-klubbokban. — A mankós kereszt ünnepel egy Rotschild bárót. — Bombavetők Prága felett

(Arad.) Az urinő egy budapesti bridge-klubban dühtől remegő ajakkal és — amennyire a festék megengedte — az izgalomtól kipirultan kapta fel az asztalról cigarettatárcáját,

ajakpirosítóját és puderpufniját és elrohant. Az ajtóból azonban még visszaszólt vészjóslóan, hogy ezt az ügyet *elintézzük majd a vivoteremben*. Nem vicc, az urinő, igenis azt mondta: a vivoteremben intézi majd el azt, hogy őt megsérthették.

Az eset, a bridgeszalónban, ahol lejátszódott, természetesen nagy izgalmat keltett, aminek a kártyaasztalok körül felsorakozó többi urinő különböző módon adott kifejezést. A játék is megakadt, a lapok nem csattogtak, suhantak a vérpirosra festett körmök között és a hölgyek már előre kéjleptek, amint elképzelték, hogy milyen „*muris*” *história* lesz ebből.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Igen, az urinők a bridgeszalónban és más hasonló helyeken, mostanában tömegesen szórakoznak így. Ülnek ezeken a helyeken, kártyáznak, cigarettáznak, néha összevesznek, néha kibékülnek, közben, két parti szünetében, újabb pirosítót raknak ajkukra, újabb puderréteget kennek arcukra, aztán tovább kártyáznak végkimerülésig.

És meg vannak győződve arról, hogy az életet másképp el sem lehet képzelni és amit csinálnak, komoly dolog, hogy szórakoznak és társadalmi életet élnek. Igaz, hogy otthon szalad az egész háztartás, a lábosok lyukasak, a gyuródeszkának nincsen párkánya, de ők azért — sőt talán éppen ezért — rohannak a különféle klubbokba és kártyáznak, vesztenek vagy nyernek, de mindenesetre *„társadalmi életet élnek”* — Mert ők ezt annak tartják. Ebben a légkörben hangzott el Budapesten a vésztijszó fenyegetés, hogy az urinő bridge közben ért sértésért vérrel, karddal akar elégtételt venni.

Sok mindent lehetne mondani ezekről a hölgyekről, akik a szórakoztató kártyajáték határait már messze maguk mögött hagyták, de azt mindenesetre meg kell mondani, hogy: *szégyeljék magukat*. Szégyeljék azért, mert miközben ők kártyáznak, dühösen és elkeseredetten és teljes harci felszerelésben ülnek a klubbokban, azalatt a többi nő íróasztalok mellett görnyed vagy gépek mellett izzad, hajladozik, kenyeret keres, vagy otthon foltoz, mos és ha valami

szabad ideje van, akkor nem a kártyaszalónokba szalad, hanem örül, ha elolvashat egy könyvet. És amiközben az a bizonyos hölgy festett szájjal és vivókarddal áll a „kártyabecsület“ harcmézején, a többiek, a családanyák, a hivatalokban görnyedők, a gyárakban robotolók *az étellel szállnak elszánt harcba*. A házbérrel, a megélhetéssel, gyermekeik cipő vagy iskolakönyv problémáival.

Vajjon a két fajta közül melyik érdemli meg az „urnőnek járó“ tiszteletet?

* *

Starhemberg herceg vérfürdőt ígér az austromarxisták és a zsidók felé. Es ugyanakkor Starhemberg kormánya zászlólengetéssel üdvözlí Rotschild. Lajos bárót, a Creditanstalt volt elnökét, aki az osztrák államnak ajánlkozta hatalmas birtokát.

A báró nem austromarxista: egészen bizonyos. De viszont zsidó, ezt még azok is tudják, akik nem ismerik a frankfurti öreg ház legendáját és Rotschild Mayer Anselm történetét, aki addig adott kölesönt

katonákat árusító választófejedelmeknek, amíg dinasztiát és nagyhatalmat alapított.

Frankfurtban nyilván horogkereszt van a törzsházon, de Bécs meghajtja a mágna kerítésű horogját Mayer Anselm úkapa leszármazottja előtt. A báró nobilis gesztussal visszaadja Ausztriának azt, amit a Creditanstalt elvitt tőle De visszaadja-e igazán? A Creditanstalt vitte el Ausztriától a demokráciát. A Creditanstalt — előbb létevel, aztán bukásával — növelte meg az osztrák barna és fekete fasizmust, a Creditanstalt bukása mutatta meg nappál világosabban a polgári pártok feneketlen elrohadását és kergette a polgárt a fasizmushoz. Luis Rotschild számláján nemcsak az elve-

— Hogyan kerültek a Galló-ügy hamis tanú összeköttetésbe a Fonciera, Franco Romana és a Steaua Romana biztosítókkal?

A bíró így szól a vádlotthoz:

— Hát most mesélje el, hogyan vette ki a károsult zsebéből a pénztárcát?

— Hát tetszik tudni, — mondja a vádlott — egymás mellett ültünk az autobuszon. Amint egyszer ugy oldalt nézek, látom, hogy a szomszédom zsebéből kikandikál a pénztárcája és még az ötszázások széle is kilátszik belőle.

— Na és?

— Na és nem gondoltam én kérem semmi rosszra, de hát tetszik tudni, egy idő múlva megint odanéztam és megint láttam az ötszázások szélet. Erre méregbe jöttem és azt mondtam magamban: Na, hát froclizni mégse engedem magam.

szett pénzek vannak, de Ausztria elveszett szabadsága is. És ha Dolfuss és Vauguin ünneplik Louis Rotschildot, nem ünnepelhet százezernyi osztrák munkás, akinek nincs munkája, mert Boselt lenyelte Sieghardt és amikor Sieghardt elesett, lenyelte Rotschild és amikor Rotschild elesett, ledöntötte Ausztriát, az osztrák politikát és megölte az osztrák ipart. Bizonyos, hogy a londoni és a párisi Rotschild-ház a nagy ajándék ellenére is a régi fényében ragyog, de az is bizonyos, hogy az osztrák ipar vállalatok összeomlottak és hogy a londoni és párizsi Rotschildok profitjának csak egy töredéke az a birtok, amelyért most a mankóskereszt hallelujázza a legarisztokratább osztrák arisztokratát, a legkiválóbb turfszakértőt, a legnagyobb grand seigneur, Baron Louis de Rotschildot, aus dem Hause Mayer Anselm.

* *

Bizony nem olyan mókás, játékszer bombák hullottak csütörtök éjszaka Prágában, hanem valódi, hamisítatlan, embergyilkoló, háborus bombák. Nem abból az alkalomból

ugyan, hogy háboru van, hanem csupán légi flottagyakorlatról volt szó ezuttal és ennek keretében egy régi kiállítási csarnokot bombáztak a repülőgépek, melyet olyan szabályszerűen felgyújtottak és elpusztítottak, mintha csak tényleg háboru volna. Kipróbálták, megkóstolták, hogy háboru esetén hogyan

menne az ilyesmi, hogyan sikerülne. Nincsen kétségünk az iránt, hogy a próba kitűnően sikerült, hogy a pilóták hibátlanul ejtették le a bombákat a prágaiak ölébe és hogy szabályszerűen elpusztult az áldozatul kiszemelt épület is. Ez még nem komoly, csak játék, de tudjuk, hogy szerte a világon, nyíltan és titokban folynak a dolgok, hogy az ilyen gyakorlatozások végül komoly háboruvá nemesedjenek. Csinalják nyíltan és titokban, hogy ezek a bombák és a hasonló bombák szerte a világon ne csak kivénhedt épületeket pusztítsanak el, hanem városokat, házakat, amelyekben emberek laknak. És embereket. Észre kell vegyék végre a népek, hogy milyen veszedelmes játékokat folytatnak a bőrükre és véget kell vetniök ennek. Meg kell akadályozni, hogy repülőgépek, ágyuk és bombák mégegyszer tűzbe, romba és pusztulásba döntsék a világot.

Engelhardt Ferenc

szücs

! Állandó nagy raktár mindenfajta bel- és külföldi szörmékben !

Átalakításokat a legújabb modellek után készít. — Nagy választék, olcsó árak!

Körlevél

a kölcsönkönyveken élőködő irodalom-barátokhoz

(Arad) Most minden rábeszélőtehetséggel szeretnék odahatni, hogy valamennyien ígérem meg, hogy . . . — azért ne tessék megijedni! Nem keresem önök közül senkin a tőlem kölcsönkért és mindezeideig vissza nem kapott könyveimet. Nem! Sajnos, már régen megtanultam — a saját káromon természetesen, — hogy, ezeket a könyveket mi soha, soha nem kapjuk vissza.

Pedig mennyi komoly ígéretés, becsületszóra hivatkozás hangzik el mindannyiszor, valahányszor egy-egy értékes, jó könyvet akarnak megkapni tőlünk.

Csak egy pár napra, csak holnapig, inkább egész éjjel fennmaradok, hogy kiolvassam. Ne félj, úgy fogok rá vigyázni, mintha az enyém volna! Gyerekek nincsenek nálunk, nem lesz semmi baja! Ugy-e, ideadod? Elvihetem?

És mi? Mit teszünk? Könnyelműen elhisszük ezeket a sok jóakarattal beígért szavakat és kiadjuk kezünkől a szeretettel őrzött, nehezen megszerzett, drága könyvet.

Az a bizonyos holnap pedig sohasem várad fel.

Kérni? Hát igen. Azt is lehet. Sőt meg is tesszük, csak nincs sok értelme. Mert a könyvet nem kapjuk vissza, sőt még ők azok, akik megsértődnek ezért a szerintük érthetetlen, türelmetlen zaklatásért.

Csakugyan nem is értem, hogy jut ilyesmi az eszükbe? Négy-öt hét után kérni a könyvünket... Tudhatnánk, hogy mindenki addig akarja magánál tartani a kölcsönkönyvet, míg végre is megadjuk a várakozást és még a reménységét is föladjuk annak, hogy valaha is visszakapjuk, vagy míg teljesen meg nem feledkezünk róla, hogy kinek adtuk, ki vitte el tőlünk?...

Ilyenkor aztán, ha már kérdezzük is utána, a hangunk bizonytalan lesz és félszeg, mert nem emlékezünk biztosan, hogy csakugyan ő vitte-e el?... Így van aztán, hogy én, te, ő és valamennyien, még mentegetjük is magunkat, hogy érdeklődni mertünk a saját tulajdonunk után.

Mert mi könyvkölcsönzők, tapintatosak és szerények vagyunk és éppen ez az, amire építenek és amiért kihasználnak bennünket.

Van azért olyan eset is, amikor megvan ugyan bennük a hajlandóság a visszaadásra, de nem tehetik meg, mert nincs mit. Ugyanis a kölcsönkért könyvet tovább adják, hol ennek a barátoknak, hol annak az ismerősnek, talán még mielőtt ők maguk is olvasták volna és visszakapni természetesen ők sem tudják.

Persze ilyenkor aztán megvan a nagy ijedelem, hogy mi lesz, ha találkozunk s majd kérjük tőlük a könyvet s ettől a

perctől kezdve úgy kerülnek bennünket. mintha mi vétettünk volna ellenük. De a könyvet ebben az esetben sem kapjuk vissza. Mert hogy megvegyék, az a legritkább esetek közé tartozik. Hogy is tennék meg azt nekem, vagy neked, amikor a maguk számára sem vásárolnák meg, bár olvasni, művelődni, tanulni, szórakozni, mindegyik akar és szeret, de valahogy olyanformán, hogy az pénzbe ne kerüljön.

Ha aztán mégis megtörténik az a nagy csoda ritka szerencse, hogy visszahozzák a kölcsönadott könyveket, azok a legtöbbször olyan állapotban vannak, hogy sirni tudnánk inkább a viszontlátás örömei helyett.

Zsiros ujjlenyomatok, különféle színű foltok diszítik és emlékeztetnek bennünket arra, hogy önagysága tányér helyett valószínűleg ezeken a lapokon elégitette ki az éhségét.

Vagy a fedőboríték van behasítva, összegyűrve, furcsa zászlóként ityeg-fityeg, mintha csak irni-olvasni nem tudó, rakoncátlan nebulók vették volna házi kezelésbe.

De legborzasztóbb mégis az, mikor oldalak hiányában, vagy éppen a vége nélkül kapjuk vissza a könyvet.

Olvastam, hogy egy dr. Charles Gallagay nevű nemrég elhunyt amerikai szemorvos végrendeletében 10.000 dollárt tűzött ki annak, aki nagy könyvtárának egyik művéből a hiányzó féldoldalt meghozza.

Ne kölcsönözzünk hát könyvet soha senkinek!

Az irodalom mindenkor megérdemli, hogy ne csak akkor vegyünk könyvet, mikor a pénzünkkel már nem tudunk mit csinálni, hanem akkor is, amikor abból a kevésből, amilyen, kell összegyűjteni a rávalót. Mert a jó könyvet így nem csak egyszer élvezhetjük, ha nem mindannyiszor újra gyönyörűséget szerz, valahányszor kezébe vesszük. És ha már megvettük, miért veszítsük el könnyelmű módon azért, hogy másoknak kellemes órákat szereztünk a kölcsönadásával.

Ha senki soha nem kölcsönözne könyvet, mégis rávetőd-nének az emberek arra, hogy ha olvasni akarnak, ki kell nyitni a pénztárcájukat is. Miért éppen könyvet nem akarunk venni? Hiszen minden mást nagyon is drágán megfizetünk. Próbálna csak valaki például egy estélyi ruhát kölcsönkérni, hogy ezt mindaddig szeretné hordani, amíg végig nem mutogatta magát benne valamennyi mulatságon, egészen biztosan azt hinnék, hogy valami nincs rendben nála. Miért vonatkozzon hát ez a kölcsön-adás egyedül csak a könyvekre? Miért kelljen azt mindenkinek, aki kéri kölcsönadni? Miből éljen az író, ha még azok sem akarnak könyvet vásárolni, akik tehetik, mivel tudják, hogy majd ugyanis kölcsönkapják. Akiknek pedig tényleg nincs módjukban úgy művelődni, hogy maguk vegyék meg őket, rendelkezésükre állanak remekül felszerelt könyvtáraink, tessék ezekben beiratkozni...

**Intézeti gallérok, egyenruhák és leányka kabátok
legolcsóbban**

MENCZER

női confectio üzle-
tében kaphatók. —
Arad, Fischer EHz-p.

Arisztokrata

az anyakönyvvezető előtt

(Arad). — Nősül az arisztokracia — mondja az egyik. — Van mire — szól a másik.

Még többen is állnak körülte és az „arisztokrata“ zavartan védekezik a vád ellen. Nem nehéz, semmi nyoma nincs rajta annak, hogy a kastélyos, latifundiumos kiváltságosok közé tartoznék, még csak fekete ruha sincsen rajta, hanem elég kopott szürke, késznevett, — holott az aktus, amelynek most nekivág, a legjobb ruhát igényli. Azért jött be — amint mondja — hogy az anya-

könyvvezetőhöz irányuló útján két tanu is kísérije. akikre előírás szerint szüksége van és társai közül akarja kiválasztani őket.

— Ilyen ruhában nem mehetek — mondja az egyik és a többiek is elhuzódnak, valószínűleg mind a ruha miatt, amelyet nem találnak alkalmasnak az ilyen még is csak ünnepeles jelenethez.

-- Miért arisztokrata? — kérjük azt, aki éppen egy darab kolbászba harap bele, olyan rosszkedvűen és mohón, ahogyan az ilyen Segélyhivatókat leszik mostanában szervezetekben, állami munkaközvetítőben vagy éppen az uccán, ahol érik, leggyakrabban mindjárt az üzlet előtt, ahol vásárolták.

— Azért, mert két éve dolgozik egy helyben.

— Mégpedig a szakmájában — teszi hozzá a kolbászos.

A Vatian anyakönyvvezető igyekvő diplomatikusan kitér a vita elől, valami szégyenkezés is látszik rajta és amint a többiek körül fogják és megjegyzéseket tesznek, tul a fanyar évelődésen a meggyőződés is érzik azokon, elegyesen az irigységgel.

Ezek mind munkanélküliek és munkárisztokrata nekik az, aki dolgozik, még hozzá a maga szakmájában ilyen hosszú idő óta és a tetejébe még akar, mer nősülni is.

* * *

Akiket munkárisztokraták neveztek, igen vékony réteg voltak mindig a gépek, műhelyek népének hatalmas birodalmában, kevesebben voltak, mint ahogyan a történelmi arisztokracia viszonylik a többi társadalmi osztályhoz, de tagadhatatlan, hogy volt ilyen réteg. A mérték után készült vasárnapi fekete ruha volt annak a rétegnek a rangja, méltósága a kemény inggel, rendjete — néha — az arany órlánc, latifundiuma 150 négyszögöles telek, szoba-konyhás lakás, esetleg kétszoba-konyhás lakással, mind eredményei, velejárói annak, hogy az illető szakmája vagy munkahelye ré-

vén, a bér munkásság legjobban ellátott csoportjához tartozott. Próbálja azonban megkeresni nálunk ma már valaki ezt az osztályt, főként a biztos, nyugalmas munkahelyével, az állandósult és inkább felfelé igyekvő, mint leszálló munkabérével. Ez az osztály ma már épp úgy a múlt romantikája, mint a céhbeli idők legényeinek elsüllyed kora a magadalos, vidáman vándorlós regényességével. És így alakul ki az átértékelések mai korában az a felfogás, hogy munkás arisztokrata ma már az, *akinek munkája, munkahelye van.*

* * *

Amíg megvolt a remény arra, hogy a munkanélküliség csak állapot, amely előbb utóbb mégis csak felcserélődik a munkahellyel, addig úgy fogadták ezt, mint átmenetet, rosszat, amely elmúlik, de amióta egyre nyilvánvalóbb, hogy a munkanélküliség nem átmeneti állapot többé, hanem ellenkezően, éppen a munkában levés a *kivételes helyzet*, azóta a munkanélküliség „szakma” lett. Amióta rájöttek arra, hogy a munkanélküliség szinte természetes állapota már a munkásosztálynak, amelyet lényegesen már nem befolyásol az a rövid idő, amit a szerencsések itt-ott munkában töltenek el, megkezdték ennek a rendszernek a berendezkedését. Ugyiszólván az Északi sarktól a Déli sarkig, ahol ember és munka, tehát egyuttal és legfőképpen munkanélküliség van, szorogosan és sűrűn rakják le ennek a fantasztikusan nagy és egyre növekvő birodalomnak az erkölcsi és anyagi alapköveit. Földből, törmelékekből kifakult és eldohott cégtáblákból, kátránypapír hulladékból épülnek a munkanélküliek városai, de ugyancsak kialakulóban vannak. Szemléletük egyszerű, éppen ezért egyszerű és világos és meggyőző, az emberiség két részre van osztva, állásban levőkre és állástalanokra, illetve olyanokra, akik megkeresik az ennivalót — többé-kevésbé — és akik megszerzik. (Ugyancsak többé-kevésbé).

* * *

A racionalizált, futószalagos termelőrendnek tehát, amely a polgáriassult jólét biztonságát és tekintélyét ígérte a „magát megbecsülő” munkásnak, az egykor fekete ünneplőruhás munkást sikerült odajuttatnia, hogy arisztokratának számít ma már akkor is, ha egyáltalában dolgozik, a bérről nem is beszélve.

Hamis tanukról is biztosítják a feleket a Fonciera, Franco-Română és a Steaua-Română intézeteknél?

Röviden, de velősen

a biztosító intézetek hamis tanuiról, — egy önmagába fulladt aradi pletykáról, — Szendrey színházáról és a Goldschmidt-bank reklámverseiről

(Arad.) A sokat szereplő Gálló féle hamistanuzási ügyben, amely már foglalkoztatta a bűnügyi hatóságokat, ujabban szenzációs fordulat következett be. Dr. Hoffmann Lajos aradi ügyvéd Gálló János képviselőjében Gitta Ágoston főügyésznek és a főtárgyalási tanács elnökének másolatban átadta azt az írásos nyilatkozatot, amelyben a *Fonciera, Franco-Romana* és *Staura Romana* biztosító intézetek koronatanui kijelentették, hogy annakidején a főtárgyaláson Gálló János ellen a biztosító intézetek érdekeinek megfelelően hamis vallomást tettek. A biztosító intézetek különböző ígéretekkel vették rá őket, hogy Gálló János ellen hamis tanuvallomást tegyenek.

Ezt a beismert nyilatkozatot tanuk jelenlétében tették az ígéretekkel elkápráztatott emberek és így ennek hitelességéhez semmi kétség sem férhet. Ezek a nyilatkozatok előre nem látható fordulatot adtak a szenzációkban amugy bővelkedő Gálló-ügynek. Több, mint bizonyos, hogy a most már ujabban bejelentett tanuk kihallgatása után a bíróság kiterjeszi a vádat.

Ma már abban a helyzetben vagyunk, hogy ujjabb és súlyosabb terhelő bizonyítékok vannak kezeink között, de az ügy érdekében ezeket majd csak tárgyalás után hozzuk nyilvánosságra.

A közönség élénk érdeklődéssel figyelni ennek a monstre-pörnek minden egyes mozzanatát annál is inkább, mert most már nemcsak az érdekelt felek állnak egymással szemben a

— Szabályszerű vesztegetés történt a Skoda-ügyben, — igen vagy nem?

Kohn görbe és zavaros feleleteket ad a bíró kérdéseire. A bíró végül is megunja és rászól:

— Hören Sie, Kohn, reden Sie nicht soviel Unsinn zusammen. Sie müssen immer mit ja oder nein antworten.

— Ja, Herr Richter, — mondja Kohn — aber das ist nicht immer möglich.

— Das ist immer möglich — mondja a bíró.

— Na ich kann von Ihnen etwas fragen und Sie können auch nicht mit ja oder nein antworten.

— Zum Beispiel?

— Zum Beispiel, wenn ich von Ihnen frage: Haben Sie schon, Herr Richter, Bestechungen anzunehmen aufgehört?

pörben, hanem ezren és ezren kapcsolódnak bele a szokatlan bűnügyben olyanok, akik pénzükön kívül a bizalmukat is elhelyezték ezekben az intézetekben. A bíróság ítélete nemcsak a bönösökre fog lesújtani, hanem fel fogja tární azt a feneketlen dzsungelt is, amelyet nálunk biztosítás néven ismernek.

* * *

Galeotto, a rágalom nagymestere mindig otthonosan érezte magát Aradon. Itt mindig akadt anyaga bőségesen. Sokszor kellő alappal, legtöbbször azonban minden komoly alap nélkül.

Ezuttal egy Aradról emlékezetes körülmények között elszármazott rokonszenves házaspárt kezdett ki a rágalom. Dr. Grünfeld Edéről, a Lomási Erdőipar volt jogtanácsosáról és feleségéről, a széphangu énekesnőről van szó. Már huzamosabb ideje, hogy Grünfeldék végkép eltávoztak Aradról, ahol azonban még most is beszélnek, suttognak és ujságnak róluk a jólértesültek és a mindenről értesültek. Már nemcsak azt beszélték a társaságokban, hogy a város társadalmi életében jelentős szerepet játszott házaspár teljesen tönkrement, hanem egész határozottsággal azt is állították, hogy Grünfeldék válnak.

Most azután egyszerre végeszakadt a sok mende-mondának és a nagy Galeotto kénytelen szégyenszemre takaródót fujni és elnémulni. A napokban ugyanis dr. Grünfeldtől levél érkezett egyik aradi barátjához és ez a levél a legelevenebb cáfolata az alaptalan pletykáknak. Dr. Grünfeld arról értesítette aradi barátját, hogy feleségével rokoni látogatóban Budapesten tartózkodik. Már ez a bejelentés egymaga is elegendő annak cáfolására, mintha Grünfeldék eddigi boldog családi élete felborult volna. De kiderül a baráti levélből az is, hogy az anyagi romlásról elterjedt mende-mondák is minden alapot nélkülöznek annál is inkább, mert dr. Grünfeld Ede egész sor aktív kereskedelmi vállalatban van érdekelve. Egyébként állandóan Varsóban laknak és Grünfeld egyik vállalata révén Romániával is élénk üzleti összeköttetésben áll.

A magunk részéről csak örvendeni tudunk annak, hogy a szimpatikus házaspárról keringő híresztelések nem egyebek rosszindulatú pletykánál. Azok ellenben, akik mindenkinek csak

— Vajjon szabad-e türelmetlenkednünk amiatt, hogy a Skoda-vizsgálat csak ilyen lassan halad előre?

Kohn új segédet vesz fel a pálinkamérésbe és miután a szilvórium fogytán van, leküldi a pincébe, hogy csináljon néhány üveggel.

A segéd hosszu ideig lent marad a pincében s ezért Kohn türelmét veszve utána kiabál:

— Mondja, mit csinál maga ott lent egy félóráig?

— Ja, kérem, — szól vissza méltatlankodva a segéd — egy tizenötéves szilvóriumot nem lehet két perc alatt elkészíteni.

rosszat kívánnak, bosszankodnak azon, hogy a rágalom nem bizonyult valónak.

* * *

Színházról lévén szó, előljáróban kijelentjük, hogy felejtjük el a multat és tekintsünk bizalommal a jövő színházi szezon elé. Szendrey Mihály, a régi szinigazgató, a tapasztalt színházi ember kapta meg az aradi színházat, amibe a közönség elégedetlen rétege most már nyugodjék bele annál is inkább, mert nem Szendrey kedvéért látogatja a színházat, hanem azért váltja belépő jegyét, hogy jó darabokat és jó színészeket lásson.

Jó darabokban az idén nem lesz hiány az aradi színházban. Az elmúlt szezonban a budapesti színházi piacon olyan hossz volt jó darabokban, mint talán még soha. Az idei szezonban is nagyszerű darabokkal startoltak a pesti színházak. A szinigazgatónak tehát dus választéka van.

Ami pedig a szintársulat ujjaalakítását illeti, az idén ebben sem lehet panasza az aradi közönségnek. Szendrey Mihály a multak tapasztalatain okulva úgy szervezi meg társulatát, hogy a kényes izlésű aradi közönség minden igényét kielégíthesse. Hiszen ez az érdeke. Eddigi szervező körútján több elsőrendű színésszel kötött szerződést úgy, hogy majdnem száz százalékban új társulattal kezdi meg az aradi színházi évadot.

Jó darabok lesznek, elsőrendű társulat fog bevonulni a városi színházba. A szinigazgató, tehát a maga részéről beváltja azt, amit az idén — nem ígért.

Most azután a közönségen mulik, hogy a jó darabokat játszó elsőrendű társulat meg is tudjon élni. Az általános óhaj az volt, hogy jó darabok kerüljenek színre, nagyszerű előadásban. Ezt a jelek után ítelve meg is fogja kapni a közönség. — amelynek most már az a kötelessége, hogy elfeledve a felejteti valókat, bizalommal menjen a színházba, amelyet a szinigazgató a közóhajnak megfelelően reorganizált.

* * *

Nem is hittük, hogy annyi poéta szaladgál a mi vadregényes Erdélyünk bércei és völgyei között. Ez derült ki a Goldschmidt-Bankház reklámvers-pályázata során. Az ötletes bankház, hogy népszerűsítse osztályorsjegyeit, tudvalevően pályázatot irt ki kétsoros bökkversre, amelyben benne legyen a Goldschmidt-Bankház és az osztályorsjáték is.

Nos tehát erre a pályázatra valóságos verszárpor szakadt a bankházra. Nemcsak aradi titkos költők küldték be rimes soraikat, hanem az ország minden részéből garmadával szállította a posta a szellemes és szellemtelen rigmusokat. A bíráló bizottságnak még nem volt oly nehéz feladata, mint annak, amely ezt a verspályázatot eldönti. Kíváncsiak vagyunk, ki lesz az az addig félreismert tehetség, aki a legszemlemezesebb bökkverset „költötte“.

Először, másodszor, senki többet? — harmadszor

(Cluj) Árverés a zálogházban. Fulladtlevegőjű, rosszagu terem. Az uralkodó illat a naftalin, amelyben különféle más szagok társulnak és ezek együtt szinte elviselhetetlenné teszik a levegőt. Akik azonban itt rendszerint össze-sereglenek, azok nem törődnek a levegővel. Őket nem bántják a rossz szagok. Már megszokták. A naftalin talán a legkedvesebb illatuk.

Zsufolt a terem. Nők, férfiak, öregek, fiatalok. Kopottak és kényesebb külsejűek. De mindannyian feszült figyelemmel néznek előre. A kikiáltóra. Aki magasan trónol fölöttük. Ő „a helyzet ura”. Kezében kis gömbösvégű pálcika, a pálcika ide-odalendül a levegőben. Hol jobbra, hol balra, vagy egyenesen előre. Különféle dolgok kerülnek árverésre. Gramofon, látszó, miegymás, de nagyobb részt női és férfi télikabátok. Ezeknek most nagy keletjük van. Különösen a női „bundák”-nak. Lázás vetélkedés folyik értük. Pedig a legtöbbje nyiszlett, kopott, szakadt és molyos. Mégis megveszik. Mégpedig olyan áron, amelyért már jó kiállítású, új posztókabátot lehet kapni. Csakhogy a bunda „imponálóbb”. Az egyik ugynevezett bundát ezer leiről felverik négyezernyolcszázra, a másikat ezerről ötezerhatszázra, a harmadikat nyolcszázról háromezerkettőszázra.

A kikiáltó kezében vigan lendül ide-oda a kis pálcika, tekintete fürgén keresi és követi a felemelt kezeket, az árak merész szökdécselése őt is meglepi és mintha már türelmetlenkednék benne a befejező akkord: senki többet... Még a közömbös rendőr is megcsóválja fejét a nagy árak hallatán.

A férfiruhákat azonban nagyrészt az ugynevezett hivatásos árverezők veszik meg. Ugyancsak elnyűtt, kopott holmik. De az árak hasonlíthatatlanul szerényebbek. A férfiruhák körül nincs tülekedés. A vásárlók „felosztják” maguk között az árut

Egy-egy árverés előtt megtekinthetők az eladásra szánt tárgyak. A vásárolni szándékozók papírral a kezükben, mely-

— Nem késtek-e el a Fonciera, Franco Romana és a Steaua Romana erőfeszítéseikkel a Galló-féle hamistanuzási ügyben?

Aladár idegesen járkal fel s alá este hatkor a színház előtt. Végre egy jó félóra múlva jön a lány.

— Elkésett egy kicsit, Mancika, — szól csöndes szemrehányással Aladár.

— Ugyan kérem, — tiltakozik Mancika — csak egy pár percet késtem. Most félhét van és a randevu hatra volt megbeszélve.

— Igen ám, — zugolódik Aladár — de tegnap hatra.

re a számokat jegyzik, keresgélnek a megkívánt holmit. A terem egyik sarkában a női bundákat szemléltetik. Egy elkerített helyen, mint értesültünk informátorunktól, van az úgynevezett „próbatere” , ahol esetleg felpróbálhatják a hölgyek a kiválasztott bundákat. Legnagyobb azonban a kereslet az apróbb holmiktól, a cipőknél, a fehérnemű csomagoknál, amelyek rendszerint néhány inget, törülközőt, egy-egy vánkoshuzatot vagy lepedőt rejtegetnek. Szegényes holmik, amelyek végső szükségben kerültek a zálogházba és ott rekedtek. Az emberek egymás hegyénhátán állnak itt, méregetik, gusztálják a cipőket és turkálnak a csomagokban. Az asszonyok szakszerűen végzik ezt a műveletet.

A jobb és értékesebb dolgoknak csak futólagos meg szemlélés jut osztályrészül. Ezek leginkább a hivatásos árverezők kezébe kerülnek. Ellenük sok a panasz, hogy nem engedik a közönséget vásárolni. De a közönség sem éppen hibátlan, egy-egy tárgynak az árát csak azért is eive alapján annyira felveri, hogy jóval felülmulja az eredeti beszerzési árát.

A viharvert butoroknak is sok a nézőjük. A selyemkárpitos heverő mellett csendes rezignáltsággal várja újabb sorsfordulását a — száz leies ágy.

Radó Gy. divatáruháza bevonul Temesvárra

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Egy világvárosi üzlettel lesz gazdagabb Temesvár, amelynek pompázatos kirakatai bámulatba fogják ejteni a Lloyd-sor közönségét. Az aradi Radó Gyula-cég grandiózus modelljei kerülnek ki-

állításra, melyek a fogalom má vált francia Patou továbbá Roches, Chaunell és Lauvin világhírű divatmesterek utolsó kreációi lesznek. Az óriási áldozattal berendezett üzlet kirakatát Szohátszky László iparművész szervezte, kinek finom ízlése nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a modellek a legstílusosabb látványt nyújtsák.

A szemkápráztató, szebbnél szebb fémmel átszőtt selyem- és szövetkreációkat, a legújabb recés szövésű Cote Cheval,

Cote d'amour és különböző fántázia-selymekből készített divatokat és ennél nem kisebb feltűnése számíthatnak majd az egészen új fémnyomású Cire, valamint az Organdi-, Velour-, Rayé-anyagból készült nagy estélyi toalették. Az októberi kapunyitás tehát előreláthatólag a legkényesebb és legválogatottabb ízlésű hölgyközönség fokozott igényét is hivatott lesz kielégíteni, még pedig kivételesen a legolcsóbb árk mellett.

(x)

„BOULEVARD“ bodega és étterem

átköltözött a volt Luther-tér
3, törvénytárazékkal szemben.

**Kitűnő konyha, szolid
árak, hegyaljai borok**

Mindennap Farkas Jancsi cigány-
primás és zenekara hangversenyez.

Mindenről mindenkinek

Egy öreg könyvmoly emlékei a történelem, irodalom, művészet és a humor örökéletű birodalmából. Az „Erdélyi Élet” eredeti rovata

Erzsébet osztrák császárné és magyar királyné (1837—1898)

Egy amerikai haviszemle a Harpers Monthly a mult század kilencvenes éveiben cikket közölt a később gyalázatos mérenyületnek áldozatul esett uralkodónőről, amelyet állítólag annak egyik udvarhölgye írt. A cikk szerint a fölséges asszony sokkal kevésbé volt hiu, mint a szép nők általában szoktak lenni, s ha volt benne némi hiuság, az abban merült ki, hogy igen büszke volt pompás gesztenyebarna hajára, amely térdén alul ért (akkor az még kiváló szépségerény volt) s amelyben az uralkodónő ötven esztendeje körül se vegyült egyetlen ősz hajszál sem. Fiatalabb korában különösen ápolta e párját ritkító fejkességét, sokáig keféltette mialatt Ferenczy kisasszony (a nagyasszony állandó társalkodónője) angol, francia és magyar novellákat olvasott föl neki. A császárné nagyon féltékenyen ügyelt arra, hogy a kefe ne pusztítsa a hajzatát, s a komornája is gondosan vigyázott, hogy az meg ne történjen. De mert még se kerülhette el, hogy a keféhez ne tapadjon oda olykor néhány kitépet hajszál, az utóbbi ezeket, hogy az urnője ne vegye észre, óvatosan becsusztatta kötényének a zsebébe. Egyszer, mégis — vagy ügyetlenebb volt a fésülőnő vagy különösen figyelt a királyné — észrevette Erzsébet, hogy egy kis csomó haját a komorna loppal a zsebébe mélyeszt. Haragosan ugrott föl a nagyasszony, megfogta a fésülőnője kezét és rászólt:

— No, most rajtakaptam magát! Hiszen ilymód tönkreteszi a hajamat!

Nagy lélekjelenléttel felelte a „tettenért” bűnös:

— Ezerszer kérek bocsánatot, fölséges asszonyom! Csak néhány szál haját kívántam eltulajdonítani Fölséges fejről ama medaillon részére, amelyet a kislányom talizmánként hord a nyakán.

A királyné átlátott a szitán, méltányolta az ügyességet, amellyel a komornája kivágta magát, szivből nevetett, s másnap a komorjának gyémántokkal diszitett aranymedaillont ajándékozott ezekkel a szavakkal:

— Ime, ez az a talizmán, amelyet megérdemel a kisléánya, amiért olyan okos mamája van.

Wilhelm Heinse, a XVIII. századi német író eddig kiadatlan följegyzéseiből:

A magányosságban minden ember az, ami valóban: azért legnagyobbak a tudósok írásaikban.

* * *

Az élet tünékeny. Nem csoda, hogy az emberek naponta, óránként, sőt pillanatonként is változnak. Vajha márvánnyá változtathatnánk valakit abban a pillanatban, amikor leginkább szeret bennünket. De ez lehetetlen. Ezért hát hadd folyjon tovább az élet úgy, amint eddig, ti pedig törődjeteK bele, úgy ahogy tudtok.

* * *

A legnagyobb kár, amelyet a könyvek okoznak az, hogy tulajdon érzéseinket megkisebbitik s halott eszméket adnak helyettük.

* * *

A nagy író mindig a legnagyobb ember marad. Ő az, aki hatását legszélesebb körben terjesztheti el. A többi művészetek érzékibbek, de ezerszerre szűkebb korlátok közé esnek. Az író értelmet és érzést közöl, a többi művészek csak érzést. Az pedig, ami az emberben pusztán csak érzés, közös az állatokéval. Ezt hallgatólag el is ismerik. Homeros mindig nagyobb volt, mint az, aki a vatikáni Vpellét remekelte. Mindenki érzi, hogy az ember többet kapott a költőtől.

Deák Ferenc (1803—1876)

Erről a kitünő államférfiuról és ritka jószívü emberről jegyezte föl az emlékezései között Eötvös Károly, a jeles író (1842—1916), hogy azokban az években, amikor az „Angol királynő”-ben lakott, mindennap hat forintot osztott ki a nála jelentkező kéregetők közt. Ez az összeg volt az, amit nélkülözhetett s megfelelt nagyjában a képviselőiapidijainak és labkérének, mert az „öreg ur“ maga meg tudott élni abból a körülbelül 4000 forintból, amelyet évjáradékként a Széchenyiek, akik a birtokát megvették, fizettek neki. Ilyenformán a jeles politikus minden istenadta napon 6 szegény ördögöt tett boldoggá, mert senkinek se adott egy forintnál kisebb alamizsnát. Lent a szálloda portása már tudta, mi a teendője. Az első féltucat ilyen látogatónak megengedte, hogy felmenjen az emeletre, de a hetediknek azt mondta, hogy elkésett, s ha részesülni akar Deák Ferenc iótéteményében, akkor jöjjön holnap és pedig korábban.

Deáktól megkérdezte egyszer egy képviselőtársa, aki a szokásáról tudott, hogy mért ad mindenkinek egész forintot, mire Deák egészen komolyan felelte:

— Csak nem kívánhatom ezektől a szegény emberektől, akik talán egyetlen krajcár sincsen a zsebében, hogy visszaadjanak a forintos bankóból!

Arra nem is gondolt a jószívü férfiu, hogy a nálánál

gazdagabb emberek hatososakat vagy pláne garasosakat „adományoznak“ a kéregetőknek!

Történelmi pillanatképek

XVI. Lajos király leánya egyszer játszott az egyik komornájával. Rátekintett a komorna kezére s elcsodálkozott. Megszámlálta a komorna kezének az ujjait.

— Érdekes — kiáltott föl a kislány meglepődve — Önnek is öt ujja van, akárcsak nekem.

Aztán újra megszámlálta a komorna ujjait, hogy megbizonyosodjék benne.

* * *

Madame de Tencin mézes-mázos modoru volt, de mindenre elszánt és mindenre képes. Egy napon, mikor dicsérték kedvességét, Trublet abbé ezt mondotta róla:

— Igen, ha érdeke volna Önt megmérgezni, akkor a legedesebb méreggel mérgezné meg.

* * *

M.-nek kétségbevonták egy véleménye helyességet s a közönséget idézték, amely másképen ítélkezett.

— A közönség, a közönség — kiáltott föl M. fölháborodva — hát hány tökfilkó kell ahhoz, hogy közönséget alkosson.

* * *

Egy francia főnemes tetőtől-talpig gyászban volt. Fekete vendégahaját viselt, arca megnyult. Egyik barátja szomoruan szólítja meg.

Jaj, tán valami gyász ért?

— Dehogy — szólt a főnemes. — Csak özvegy lettem.

* * *

Egy fiatalembert, aki mindig tisztességesen viselkedett, csufoltak a ledérek, hogy annyira érzelmes a szerelemben. Ezt felelte nekik:

— Az én hibám az, hogy jobban szeretem azokat a nőket, akiket szeretek, mint azokat a nőket, akiket nem szeretek.

* * *

A francia akadémián gyűjtöttek: csak egy tallér, vagy egy arauy hiányzott az összeghez. Egyik tagot, aki híres volt zsugoriságáról, meggyanusították, hogy nem adakozott. Ő azonban erősködött, hogy már adakozott. Az a tag, aki gyűjtött azt mondta:

— Én nem láttam, hogy adott, de nem hiszem.

Fontenelle a vitát ezzel zárta be:

— Én láttam, hogy adott, de nem hiszem...

**Terjessze az
„ERDÉLYI ÉLET“-et!**

— Visszajöttek a fecskék, szerkesztő ur!

— Ugyan ne mondjon ilyet, Szemfülessy, hiszen még jóformán el sem mentek!

— De ha mondom, szerkesztő ur, elhiheti, a napokban jöttek vissza.

— Milyen fecskékről beszél maga?

— Hát a zsilvölgyi vándorfecskékről, akik ugylátszik, megunták az eldorádbeli dicsőséget és hazajöttek. Természetesen a szárnyaikat alaposan lenyirbálták és el fog telni egy bizonyos idő, amíg azok újra kinőnek.

— Gondolják talán, hogy

nyugalomba vonulnak Aradon. — Ezek nem, ezek játszani fognak, de egyik nagyegyesükitünő halfjátékosa foglalkozik a nyugalomba vonulás gondolatával. A kitünő fedezet ugyanis az elmúlt hetek egyik napján este 7 órakor moziba akart menni, de történetesen csapatának aznap tréningmérkőzése volt. A játékos természetesen nem hiányozhatott és a tréningmeccs félidejében bejelentette intézőjénél, hogy szeretne csatláért játszani. Erről természetesen szó sem lehetett (pedig az ismert halfnak van ered-

ményes csatármultja is) és így a játékos a második félidőben már nem jelent meg a pályán. A tréninget a követő napon a játékos megkérdezte intézőjét, hogy vasárnap lesz-e mérkőzés, mire azt a kategorikus választ kapta, hogy „valószínűleg. Ebből ezután megértette, hogy mérkőzés lesz, de őrá nincsen szükség. A kiváló játékos most már azzal a gondolattal foglalkozik, hogy véglegesen visszavonul a futballtól, amivel az egyetemes sport szenvedne kárt.

— Mi ujság a karteilegyesületeknél?

— A kartell meglepően jól tartja magát. Az egy pályán megrendezett mérkőzések nem jövedelmeznek ugyan százekeret, de 2—300 lejt minden meccsen megkeresnek az egyesületek. Nem is beszélve arról, hogy legalább ennyi kárt okoznak a Nemzeti Bajnokságban szereplő egyesületeknek, akik kizárolag a kartell miatt már a tönk szélén állanak.

— Tud valamit a bírótestületből?

— A bírókról vagy jót, vagy semmit!

— Szóval?

— Semmit!

w.

Födém téglá. A modern építkezésnél legjobban bevált födém. Romániában szabadalmazva. Egyedül előállításra jogosult »Kende-Téglagyár«, Fratelia, Timișoara.

Aradi vezérképviselet:

KORNIS TESTVÉREK RÉSZV. TÁRS.

POLITIKA

„az Erdélyi Élet“ görbetükrében

— **Vajjon mi a magyarázata annak, hogy a Galló ügyben szerepelt hamis tanúk folytatják leleplezéseiket a Fonciera, Franco Romana és a Steaua Romana biztosítók ellen?**

Móricka nevelőnőjével a majomketrec előtt áll és gyönyörködve szemléli, amint két majom szerelmeskedik. A nevelőnő zavarban van, szeretne véget vetni az idillnek és ezért egy narancsot dob be a majmok közé, hogy hagyják már abba a dolgot.

A majmok azonban rá sem hederitenek a narancsra, mire a nevelőnő odamegy az órhöz és felháborodva mondja neki:

— Nézze, kérem, már egy narancsot is bedobtam és mégse hagyják abba.

Az ór hosszasan végigméri a csinos nevelőnőt, aztán szemével hunyorgatva kérdezi:

— Miért, maga talán abbahagyná egy narancsért?

.....

— **A színházi szakértők bejósolták, hogy Szendrey szezonja nem lesz hosszú életű e földön. És mi történik, ha nem válik be a jóslatuk?**

Egy fiatalember beállít egy híres orvostanárhoz, aki megvizsgálja és így szól:

— Önnek legfeljebb még két hónapja van hátra.

— A fiatalember leverten távozik és az uton találkozik egyik barátjával, egy fiatal orvossal, aki egy új gyógymódot ajánl neki. A fiatalember megpróbálja és meggyógyul. Egy év múlva találkozik a professzorral, akinek elmondja, hogy ime, nem halt meg, sőt, teljesen egészséges. A professzor megvetően legyint a kezével:

— Ez csak úgy volt lehetséges, hogy Önt hibásan kezelték.

.....

— **Hogy lehet az, hogy a Skoda-ügyben valahányszor lelepleznek egy-egy „kenési“ esetet, — a másik oldalon rögtön megtalálják a jogcímet is hozzá?**

Kohn, a főkönyvelő, azt mondja a főnökének:

— Főnök ur kérem, szeretnék néhány napi szabadságot.

— Nahát, ez a legnagyobb szemtelenség, — mordul rá

**Hirdessen az
„ERDÉLYI ÉLET“-ben!**

a főnök — már megint szabadságot kér? Egyszer azért kér szabadságot, mert a feleségét ki kell kísérni a kísérnie a vonathoz, egyszer azért, mert a fia megkapta a kanyarót, egyszer a lányát elütötte egy autó, egyszer meg az anyósát temetik. Most megint mire kell a szabadság?

— Nősülni szeretnék.

♦♦♦♦

— Milyen alapon remélhető, hogy Titulescu, Benes és Jeltics megértették egymást a sinálai kisantant konferencián?

Kohn és Grün egy zálogház előtt találkoznak. Grün ép a zálogházból jön kifelé, a Kohn meg oda készül bemenni.

— Szervusz Grün, — mondja Kohn — mit csinálsz te itt?

— A bátyámat voltam meglátogatni, — feleli fülig elvörösödve Grün — a pénztárnok tudniillik a testvérem. Hát te mit keresel itt?

— Ugyanazt, gyere a keblemre. Hiszen mi akkor édes testvérek vagyunk.

♦♦♦♦

— Mi a helyzet az országos hírű Galló-féle biztosítási ügyben a hamis tanúk és a Fonciern, Franco Romana és a Steaua Romana között?

Kohn megőrült. Az a mániája támadt, hogy ő üvegből van és ha hozzáér valaki, akkor összetörik. Bevitték a bolondok házába, ahol mindig magányosan járkált, hogy valaki hozzá ne érhesse.

Egyszer meglátogatta a barátja, Grün és a kertben találta. Nagy örömmel sietett elébe és megakartá ölelni.

— Rühr mich nicht an, kiabálta Kohn — ich bin aus Glas.

Grün erre megveregette a vállát és így szólt:

— Sei ruhig, mein Freund, du bist nicht aus Glas, du bist meschüge.

Utazás közben,

szabad idejében otthon,
klubban vagy kávéházban
szórakoztató és tanulsá-
gos barátja az ország
legrégibb riportlapja az

Erdélyi Élet

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Angelika nővér

Az apácák titokzatos élete nem egy regény megírására szolgáltatott már anyagot, de ugyiszólván kimeríthetetlen tárháza az irodalomnak és művészetnek. A magánosságban, lemondásban élő nők lelki világa mindig érdekelte a közönséget és az írókat. Jól tudják, hogy az imádkozástól mentes órákban az apácák is emberek, akiknek megvanak örömeik és bánataik és önfeláldozó munkájukban is akadnak percek, órák amikor világi dolgokkal foglalkoznak. Sokszor felvetődik a kérdés: mit csinálna az apáca, ha évekig tartó visszavonulás után újra visszatérne az életbe, hogyan állna szemben a profán emberekkel, a világi hiuságokkal, a test csábításával? Megmarad-e egy nő a mai viszonyok között tisztának és érintetlennek, ha egyedül van a nagyváros forgatagában és a korábbi zárdai életében nem szerezte meg az ellenállás fegyvereit? Ezzel a problémával foglalkozik az Angelika nővér című film, mely ebben a zsánerben páratlan és izgalmas.

A szerző nemcsak zárdai életet mutatja be, hanem olyan apácát állít a közönség elé, aki a női börtönőr sulyos föladatát vállalta magára. A női fegyházak fojtott levegője árad felénk a film képeiről és feltárul a női gonosztevők titokzatos lelkivilága. A szabad élet utáni végtelen vágyban, női ösztöneik lefojtásában, torz elfajulásaiban, nehezen telnek el a napok, hetek, évek és egykor viruló, fiatal kívánatos teremtekből zárkozott, megtört, öreg asszonyok lesznek. Milyen borzalmas válságon megy keresztül az a fiatal táncosnő, aki ebbe a világba kerül? Egy szerelmesével folytatott veszekedés után, maga sem tudja hogyan, bezáródik mögötte a fegyház hatalmas kapuja és ott találja magát a fegyencnők és az apácák között.

Minden képzeletet felülmul az a művészi beállítás, mely az apáca és a táncosnő találkozását mutatja be. Két ellentétes világ találkozik a börtön csendjében. A könnyelmű táncosnő és a fehérlelkű apáca percekig szótlanul bámulják egymást, mert egy isteni csoda olyan közel hozta őket egymáshoz, mintha ikertestvérek volnának. És az apáca érző szive megtalálja az utat a táncosnő elkeseredett lelkéhez. Ez a jelenetsorozat egymagában alkalmas volna arra, hogy minden film fölé emelje az Angelika nővért, melynek rendezője avatott kézzel nyult a kényes témához és páratlan hatásokat tudott kihozni belőle.

Azután következik a második rész, amikor az ártatlan szenved a bűnösért és amikor a világi élet megnyílik a tiszta szűz előtt. Lépésről lépésre ismerkedik meg a mai élettel, a férfiakkal, a munkával, a pénzzel és mindazon csekélységekkel,

melyek a mindennapi életet alkotják, amittől eddig oly távol élt. Minden jelenet egy-egy meglepetés és a közönség feszült izgalommal várja a folytatást. Felvetődik a probléma: elég erős e a zárdai nevelés és a börtönélet magánossága ahhoz, hogy az apáca megállja helyét az életben? Milyen új csodákat, élvezeteket ismer meg és szerelemre gyuladt-e az évekig elzárt szív? Csupa kérdés, melyre a film költői feleleteket ad. A női erény és a tisztaság glorifikációja ez a darab, mely a cinikus embereket is megrázza és kábító magasztatokra emeli.

A rendezés páratlan tökéletességén kívül a színjátszó művészet mélysége az, ami értéket ad a különleges gonddal elkészített filmnek, mely a világvárosokban elért hatalmas sikerek után kerül az aradi közönség elé. Minden sablontól mentes millióje és finom feldolgozása megtalálja az utat a szívekhez, mert nemcsak a szemnek és a fülnek szolgál művészi meglepetésekkel.

A „MAROTHONI FUTÓ” a sport, a napfény, az ifjuság filmje

Tehetséges ötlet a sportot, mint keretet állítani a drámai mese köré. Különösen, ha a sport az olimpiász izgalmát adja, olyan élethűen és annyi szuggesztivitással, hogy hogy érdekességében egyenrangúvá válik a beléje komponált mesével. Mert ebben az új műfajban — amelyet sportdrámanak lehet nevezni — végigszáguld a nézőtérén az olimpiai versenyek minden izgalma. Az olimpiai falu élete, a stadion larmája, a versenyzők lélekzetel-

 álitó küzdelme, a sportvilág eseményének ez a szívdobogtató atmoszférája és benne a legnagyobb szenzáció, a marathoni futás — mind együttvéve a sport hatalmas élményének illuzióját keltik. A drámai mese pedig ebből, a sportból adódik. A marathoni futás két versenyzőjének küzdelme a díjért és a csodaszép ugróbajnoknő szívéért, erős drámai pillanatokkal, konfliktusokkal, hatásos jelenetekkel

Meghatóan szép emberi gondolat csendül ki abból a regényből, amely szerzőjének, Werner Scheffnek nevét hamar ismertté tette. Az olimpia játékok csodálatos sporteseményei mögött egy külön világ van Világa azoknak a fiataloknak, akik minden gondolatukat a sportnak adják, minden érzésük a küzdelemé, a küzdelemé, a győzelemé és mi alatt minden idegszálukkal a sportban élnek, észre sem

**Nagymennyiségű perzsa és
breitschwantz-csikó érkezett**

NEULÄNDER

szüeshöz, Fischer Eliz-palota. — Olcsó árak!

veszik, hogy közben egy közben egy másik hatalom lassan-lassan jelentkezik a maga mindennél erősebb jogaiért: *a szerelem*.

Igy írja le a kitünő regény az életét annak a két fiúnak, akik mindketten beleszerettek a csodálatosan szép ugróbajnoknőbe. A két fiu között a marathoni futás győzelmi pálmájáért folyik a versengés és ugyanakkor a lányért is. Első eset, hogy az olimpiai versenyek adják a keretét egy regénynek, hogy az olimpiai versenyek, küzdelmek színes világában, mozgalmas légkörében fokozódjék drámai hatásúvá egy fiatal leány szerelmének története. A regényből Thea v. Harbou formált hatásos lílmet, amely — mint Berlinből jelentik — a közelmúltban került bemutatóra. „A sport, a napfény, az ifjuság filmje” — így szólt a berlini kritika véleménye és elképzelhető, hogy milyen érdeklődés fogadta a filmre transzportált regényt.

Dupont, a rendező mesteri módon ékeli a drámát a sportszenzációk közé, úgyhogy a kettő egymástól elválaszthatatlan lesz: a marathoni futás küzdelme döntő szerepet kap a darabban. A célnál nemcsak versenyek, hanem sorok dőlnék el egy életre.

Guiseppe Becce muzsikája hatásos kísérete az izgalmas történetnek, amelyet megkapó élethűségre formál a színészi együttes játéka. A nehéz és nagy főszerepken Brigitte Helm egészen új kvalitásokat csillogtat meg, ahogyan szívet és megindító egyszerűséget visz a sportoló leány érdekes figurájába. És csupa ~~benek~~ tipust adnak Paul Hartmann, Trude von Molo, Hans Brausewetter és Viktor de Kowa. A tömegjelenetek felvételei impozánsak. És ezek a kvalitások mind együttvéve megérdemelt sikerré vitték a világon mindenütt ezt a tükéletesen sikerült sportfilmet.

— **Miért volt olyan fontos a hitelezőknek, hogy újra Szendrey kapja az arad—temesvári színházat?**

Kohn hazautazik Rakamazra és elmeséli konkurensének, Grünnek, hogy milyen előzékenyen viselkedett vele a Blau, a híres Blau és Társa-cég főnöke.

Miben állt az előzékenység? — kérdi Grün.

— Hát kérlek, — meséli Kohn — este nála vacsoráztam és ő megkíeált pezsgővel, sőt, amikor eljöttem, gyertyával a kezében lekísért egészen a kapuig.

Grün mikor legközelebb a városba utazik, szemrehányást tesz Blaunak:

— Nézze, Blau ur, én magának mindig készpénzzel fizetek, a Kohn meg hathavi hitelre vásárol és engem, mikor multkor magánál vacsoráztam, mégis csak előszobáig kísért ki, a Kohnt meg egészen a kapuig.

— Mondok én magának valamit, — mondja Blau — ha maga a sötét lépcsóházban kitöri a nyakát, ez csak a maga baja, de ha Kohnnal történik meg, az az én bajom is, mert ki fizeti meg akkor nekem az ő tartozását?

ERDÉLYI HÍRLAP

a romániai magyarság legnívósabb, legnépszerűbb napilapja.

Bevásárlás előtt
tekintse meg

Szántó és Komlós
ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. **A R A D, Színházépület.**

A „REGGEL”

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

- ha** valaki előfizetni akar,
- ha** valakinek címváltozása van,
- ha** nem kapja a lapot,
- ha** a kézbesítő körül panasza van:

forduljon rögtön a „Reggel” kiadóhiv.-jához. Str. M. Nicoara 1.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

Divatáruháza Arad, Sírada Brătianu (Weitzer-János-ucca 2. Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. oo oo oo

Őszi angol és francia divatlapok érkeztek a „REVÜ” SZALONBA

CSONT

elsőrendű uriszabósága, volt Deák F.-u. 15.

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

Kiadja az „Erdélyi Élet” Lapkiadó Vállalat.

Tip. Lovrov, Arad